

พฤษภาคม เลือดปี'53 (30) – บทเรียนความพ่ายแพ้ ปี'53

written by Aditthep Chanthet | มิถุนายน 9, 2020

อดิเทพ จันท์เทศ เรื่องและภาพ

แสงแดดแผดเผากลางเดือนเมษายน – พฤษภาคม ปี 2553 เป็นเครื่องบ่งชี้ความเจ็บปวดแห่งยุคสมัย เพราะแดดร้อนในตอนกลางวันมาพร้อมกับท่ากระสุนที่ปลิดชีพประชาชน ทำให้กลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการ (นปช.) ต้องจบชีวิตมากกว่า 94 คน และบาดเจ็บอีกเป็นจำนวนมาก

ความรุนแรงที่เกิดขึ้นครั้งนั้นอยู่ในสายตาของ ถนัด ธรรมแก้ว หรือที่นักอ่านรู้จักในชื่อ ภู กระดาษ นักเขียนวรรณกรรมอีสานร่วมสมัย

แม้ในช่วงนั้นเขาจะทำงานที่จังหวัดชลบุรี แต่ก็เข้าร่วมสังเกตการณ์ชุมนุมของคนเสื้อแดงและคลุกคลีกับผู้ชุมนุมอยู่บ่อยครั้ง

เหตุความรุนแรงที่เกิดขึ้นจึงเป็นภาพติดตามมิลิเมตร ซึ่งต่อมาภาพหลอนแห่งยุคสมัยได้ตามหลอกให้เขาทำบางอย่างเพื่อคนที่สูญเสีย เขาและเพื่อนจึงรวมกลุ่มกันทำวารสารขายคาเรื่องสั้น เพื่อให้ตัวอักษรผ่านงานวรรณกรรมเรียกร้องความยุติธรรมให้ผู้คนที่ล้มตายกลางเมือง

“ผมไปชุมนุมที่กรุงเทพฯ บ่อยครั้ง ไปเจอน้องชายและญาติๆ ที่ร่วมชุมนุมกับ นปช.” ภู กระดาษ ย้อนรำลึกถึงอดีต

เขาไม่ได้อยู่ในเหตุการณ์วันที่ 19 พฤษภาคม 2553 หรือวันล้อมปราบ แต่น้องชายและน้าชายของเขาปักหลักชุมนุมอยู่บริเวณแยกสามเหลี่ยมดินแดง พร้อมสมบัติ บุญงามอนงค์ แกนนำกลุ่มวันอาทิตย์สีแดงที่ตั้งเวทีเพื่อชักชวนให้ผู้ชุมนุมถอยออกมาจากพื้นที่ของการปราบปราม

เหตุการณ์ล้นมือปราบเป็นจุดเปลี่ยนครั้งสำคัญของน้องชายของเขา เพราะมันทำให้น้องชายไม่คิดหวนกลับกรุงเทพฯ อีกเลย ส่วนตัวเขาเองก็มีแต่ความเจ็บปวดที่ต้องระบายออกผ่านตัวอักษรในงานวรรณกรรม

“เราไม่มีทางเอาคนพวกนั้นมาลงโทษได้ บางทีผมก็ควรลืมเหตุการณ์นั้นนะ พุดไปก็เข้าใจ พุดไปก็เจ็บปวด บางคนไม่พุดถึงเรื่องนั้นแล้ว” เขาสะท้อนความรู้สึกต่อเหตุการณ์ 10 ปีที่แล้ว

“เราสู้เขาไม่ได้ มันเหมือนการล่มสลาย ชาวบ้านที่ไปร่วมเคลื่อนไหวก็กลับบ้านด้วยความโกรธแค้น” ถนัด ธรรมแก้ว หรือ ภู กระดาษ นักเขียนวรรณกรรมอีสานร่วมสมัย

10 ปีแห่งความเจ็บปวด

“จริงๆ วันเกิดเหตุ ชาวบ้านก็รู้ว่าเขาเอาตายแน่ อาจมีการฆ่า แต่ทุกคนอยู่สู้” เขาพุดจบแล้วนั่งเงิบ ก่อนจะเล่าถึงเหตุการณ์หนีตายของน้องชายและน้ำชายในวันล้นมือปราบ

แม้หน้าชายและน้องชายจะหนีรอดออกมาได้ แต่ก็ขวัญผวาจนไม่อยากจะพุดถึงเหตุการณ์นั้นอีก

“น้องชายผมเกือบตาย ในวันสลายการชุมนุม ผมคุยโทรศัพท์กับเขาตลอด บอกให้หาโรงแรมพักเพื่อหลบภัย แต่ไม่มีที่ไหนเปิด ผมก็บอกน้องให้หาทางออกมาให้ได้ ไม่งั้นคือตาย” คือความทรงจำที่เขามิ ต่อเหตุการณ์

หลังจากนั้นน้องชายของเขา ก็ออกจากพื้นที่ความรุนแรงด้วยวิธีการปลอมตัวและเสียค่ามอเตอร์ไซค์รับจ้างถึง 2,500 บาท

“พูดง่าย ๆ คือเราสู้ไม่ได้ มันเหมือนการล่มสลาย ชาวบ้านที่ไปร่วมเคลื่อนไหวก็กลับบ้านด้วยความโกรธแค้น สิ่งที่เกิดขึ้นมันส่งผลมหาศาล ตั้งแต่คนตัวเล็กตัวน้อยไปจนถึงระดับแกนนำ บางส่วนต้องหลบหนีลี้ภัย บางคนสูญเสียคนรักไป” เขาสรุปบทเรียนและว่า “การเมืองของเราไม่ไปไหน ฝ่ายถืออำนาจไม่เคยนิ่งนอนใจให้ใครมาเขย่าสั่นคลอนอำนาจ เขาพร้อมจัดการกับคนฝ่ายเราได้ทุกเมื่อ”

ปี'53 คือการปฏิวัติโดยประชาชน

จากคนที่ติดตามการเมืองอย่างใกล้ชิดทำให้สังเกตเห็นว่า การชุมนุมปี'53 เป็นช่วงเวลาที่ใกล้เคียงกับการปฏิวัติประชาธิปไตยที่เกือบสมบูรณ์

“เราเกือบเห็นการเปลี่ยนแปลงไปสู่ระบอบประชาธิปไตยที่ทุกคนอยู่ภายใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญแล้ว” เขากล่าวด้วยน้ำเสียงตัดพ้อก่อนจะปลงตกว่า “แต่นี้แหละประเทศไทย ฆ่าอย่างเดียว ชังลี้ม ไม่ได้แคร์คน เขาไม่สนใจคนอย่างคุณ การเมืองของประเทศไทยแก้ไขปัญหาคด้วยการฆ่าคนที่เห็นต่าง ในประเทศเสรีประชาธิปไตย เขาไม่ทำกันแบบนี้หรอก”

จากนั้นเขาจึงขยายความถึงความล้มเหลวของสังคมไทยก่อนปี 2553 ที่ผู้คนส่วนหนึ่งคิดว่า การอาศัยอยู่ในโลกสมัยใหม่ที่ยอมรับในความแตกต่างและสามารถเคลื่อนไหวได้อย่างเสรี แต่แล้วก็จบลงด้วยการนองเลือด

“เรามีความโรแมนติคเกินไป จนลืมนึกไปว่า ที่คุณอยู่คือประเทศไทย อย่าลืมนึกว่าทรัพยากรทั้งหมดมาจากภาษี เราเป็นเจ้าของก็จริง แต่ต้องวัดกับจำนวนกระสุนจริงที่เขาโปรยปราย เขาประเมินไว้หมดแล้ว คุณลุกขึ้นเมื่อไหร่ก็ฆ่า เมื่อคุณฮึกเหิม มีเรี่ยวแรงร้องเรียกความจริง คุณทำได้ พูดได้ เขาให้ออกาส คือทำให้เราตายใจ ขณะที่ความคิดของเขา กำลังวางแผนเก็บกวาดล้างคนเห็นต่างรายคน ใช้กระบวนการทางกฎหมายกำจัด อุ่มหาย ฆ่าทิ้ง คือมันวนอยู่อย่างนี้” เขารายยาวถึงสิ่งที่เกิดขึ้นในการเคลื่อนไหวของประชาชนในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา

บทเรียนจากการนิ่งเงียบ

โดยบุคลิกแล้วถนัดเป็นคนค่อนข้างเงียบขรึมพูดน้อย แม้จะเจ็บปวดกับความสูญเสียจากเหตุการณ์ความรุนแรงเมื่อ

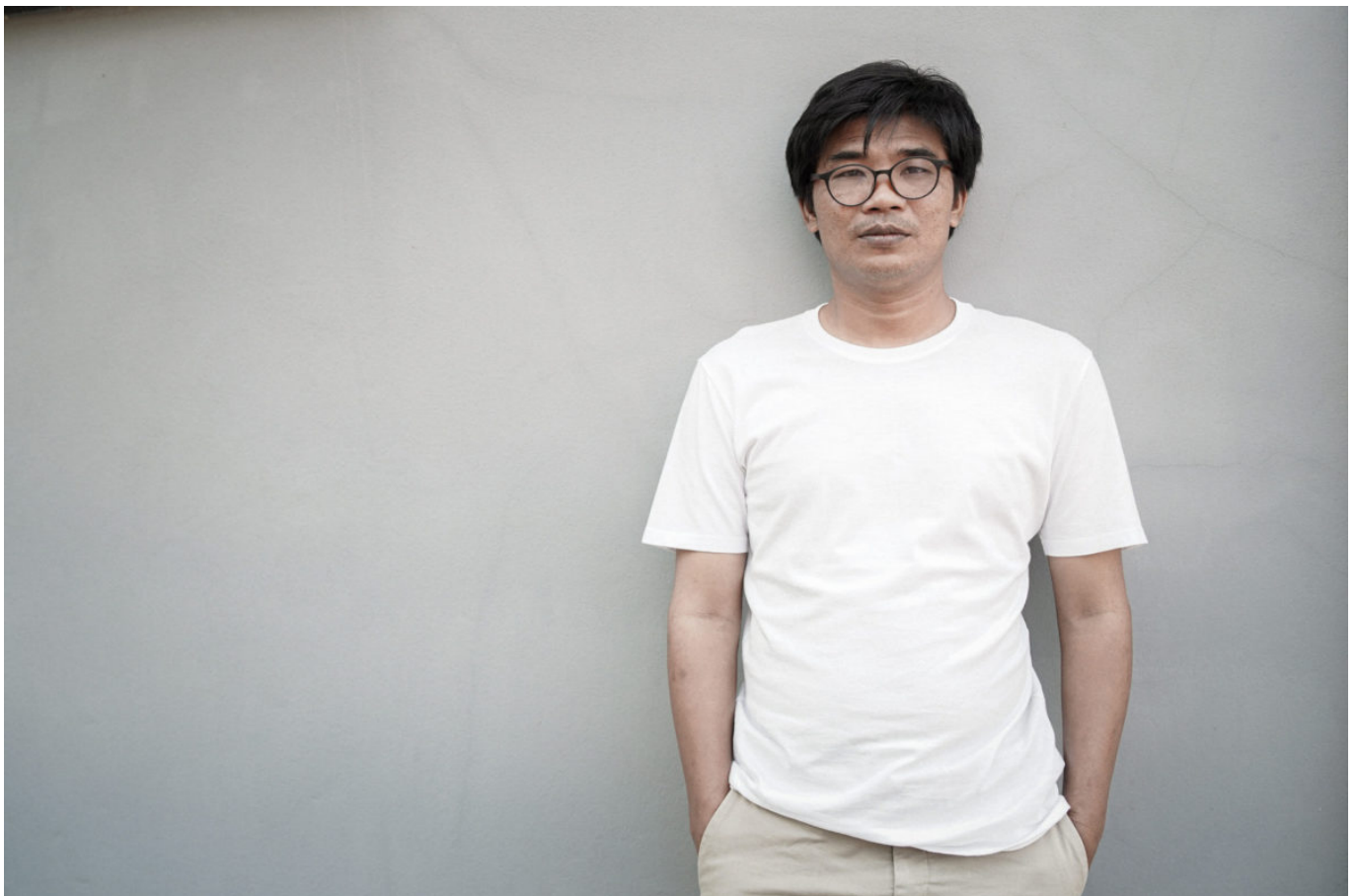
หนึ่งทศวรรษที่แล้วเหมือนอีกหลายคนในประเทศนี้ แต่เขาเลือกที่จะไม่โวยวายตีโพยตีพาย

สิ่งที่เขาทำ คือ “นิ่งเงียบ” แล้วอธิบายความเจ็บปวดผ่านงานวรรณกรรมแทน ทำให้ช่วงทศวรรษที่ผ่านมา งานเขียนอย่าง [“ตั้งเรือนว่างไว้รอคาพยพ”](#) พาเขาเข้าชิงรางวัลซีไรต์มาแล้ว

“เราต้องคิดให้มากกว่าเขา ถ้าจะสู้ ไม่ว่าจะลงถนนหรือเคลื่อนไหวตามกฎกติกา แล้วไม่ให้เกิดความสูญเสียที่ทุกคนรับได้ แต่ต้องมาถามว่า จะเอาแบบที่เรารับได้หรือไปให้มันสุด มันมีหลายอย่าง” เขาพูดถึงกลยุทธ์ของการต่อสู้ทางการเมืองที่ต้องวิเคราะห์ให้กระจ่างก่อนตัดสินใจเคลื่อนไหว

ถนัดสนใจการเมืองภาคประชาชนและการเมืองในระบบ หลังเหตุการณ์ความรุนแรงปี 2553 เขาจึงเป็นผู้อยู่เบื้องหลังพรรคการเมืองแห่งความหวังพรรคหนึ่ง ทั้งให้คำปรึกษาและวิเคราะห์สถานการณ์ของฝ่ายผู้มีอำนาจ ซึ่งทำให้เขารู้ว่า ทั้งฝ่ายรัฐ กองทัพ นายทุน ได้โดดเด่นยวอำนาจของประชาชนมากกว่าทศวรรษ

“ตอนนี้พูดไปก็จะบอกว่าไม่มีหวัง ทำอะไรเขาก็กวาดเราหมด เขาไม่ได้กลัวเราเลย เพราะเขา (ฝ่ายรัฐ) มีทุกอย่างสมบูรณ์ แต่คิดว่าทุกคนถอยไม่ได้ มันคือภาวะที่ทุกคน ไม่ว่าจะคนหนุ่ม คนสาว วัยแก่ ก็ต้องช่วยกัน ไม่ใช่ภาระของใคร แต่เป็นภาระของคนที่ไม่ยอมทนกับความไม่เป็นธรรมทางการเมืองและชีวิต คิดว่าทุกคนรู้ว่าจะเอาอย่างไรกับมัน” เขากล่าวด้วยน้ำเสียงหดหู่ แต่ยังเจือแววของความหวัง

“ชาวบ้านมีความหวังในยุคทักษิณ แต่ชนชั้นกลางกลับสนับสนุนการรัฐประหาร ทำลายโอกาสของคนทุกขั้วกลางแทบไม่เหลืออะไรเลย” ถนัด ธรรมแก้ว นักเขียนวรรณกรรมอีสานร่วมสมัย

สู้เพื่อปากท้องตัวเอง

เขายังบอกอีกว่า การต่อสู้ของ นปช. ครั้งนั้นไม่ได้เป็นการต่อสู้เพื่อทักษิณ ชินวัตร และเครือข่าย แต่เป็นการต่อสู้เพื่อปากท้องของตัวเอง

“ต้องยอมรับว่า หลังรัฐธรรมนูญฉบับ 40 ทักษิณดูแลเรื่องปากท้องได้ครบ แต่พูดไม่ได้เต็มปาก เพราะมีการละเมิดสิทธิมนุษยชน ทั้งเรื่องนโยบายการปราบปรามยาเสพติด การฆ่าตัดตอน ส่วนนี้เป็นปัญหามาก แต่ชาวบ้านชอบเพราะไม่เกิดปัญหาสังคม อย่างลี้มว่าเรื่องยาเสพติดในหมู่บ้านเป็นปัญหาหนักอกหนักใจให้กับชาวบ้านมาก”

ขณะเดียวกัน ภู กระดาษ ยังชี้ให้เห็นว่า ชาวบ้านที่ชื่นชอบทักษิณส่วนหนึ่งมาจากการช่วยให้คนรากหญ้าลี้มตาอ้าปากได้

“มันเหมือนมีโลกอีกใบ ชาวบ้านมีความสุขกับคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เข้าถึงบริการของรัฐ ทั้งกองทุนเงินล้านในหมู่บ้าน ให้ชาวบ้านมีโอกาสเข้าถึงแหล่งทุน โครงการ 30 บาทรักษาทุกโรค ทำให้คนเหล่านี้มีความหวัง มีหลักประกันด้านสุขภาพ แต่เราเห็นชนชั้นกลางสนับสนุนการรัฐประหาร ทำลายโอกาสของคนทุกขั้วกลางแทบไม่เหลืออะไรเลย” เขากล่าวพร้อมกับส่ายหัวอย่างไม่เข้าใจกับปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น

ใกล้จะจบบทสนทนา เขาก็มองไปภาพปฏิทินปีใหม่ 2563 ซึ่งมีรูป ทักษิณ ชินวัตร ยิ้มหราอยู่บนตู้หนังสือที่ หลังจบสนทนาเจ้าของบ้านต้องรีบเก็บเพื่อไม่ให้รูปนั้นสร้างปัญหาในอนาคต

ดูบทสัมภาษณ์ฉบับวิดีโอได้ด้านล่างนี้